

bestemte. Vil man tage Hensyn til Kvægholdet, vil det medføre, at for at holde 2 Heste og 6 Køer, maa man enkelte Steder have et forholdsvis meget betydeligt Areal, hvormod man paa andre Steder vil komme til det modsatte Resultat. Som jeg sagde før, er det Almindelige det, at der paa en Bondegaard paa 50 Tdr. Land holdes 6—10 Køer, og i Modsatning dertil er det blevet fortalt af et æret Medlem lige over for — han har ikke selv sagt mig det, men jeg har ikke Grund til at tvivle om Rigtigheden deraf —, at der paa hans Egn er en Gaard med 57 Tdr. Land, paa hvilken der holdes 50 Køer, saa, naar vi skulle gaa efter Kvægholdet, komme vi affurat til samme forkerte Resultat.

Sarsen: Jeg paaskjønner meget, at det ærede Thing har tilladt, at det af mig med ærede Medlemmer stillede Underændringsforslag maatte blive taget til Behandling, skjøndt det saa at sige er kommet i den 11te Time. Jeg skylder det ærede Thing at gjøre Rede for, hvorfor det først er kommet saa sent. Sagen er den, at jeg ved de Overveielser, i hvilke jeg har deltaget med Hensyn til § 12, har haft Leilighed til at undersøge forskjellige til Jord-Bonitering henhørende Forhold, og det er da kommen til min Kundskab, at man ved Matrikuleringen af de otte fæstede Sogne i 1867 fandt det nødvendigt at foretage en større Undersøgelse for at komme til Kundskab om, hvorledes den nye Matrikul vilde komme til at staa i Forhold til den gamle. Man undersøgte derfor c. 10,000 Tdr. Land Nord for Kolbing Fjord. De nye Lagter bleve affatte paa Kortet ved Siden af de gamle, og man kom derved til det Resultat, at den gamle Bonitering var 16 % lavere end den nye eller, med andre Ord, at Jorden i henvend de 60 Aar, der vare gaaede siden sidste Bonitering, var bleven forbedret saaledes, at der nu var et Overskud af 16 % boniteret Jord til hver Lønde Hartkorn. Følgen deraf var, at ved Matrikuleringen af de otte Sogne fik samtlige Jorder i disse et Afslag af 16 % i Hartkornet, hvorved de førtes tilbage til den gamle Matrikul af 1844. Det var jo kun en Retfærdigheds-handling, at denne Jord, der ikke før havde haft nogen Matrikul, blev matrikuleret efter samme Maalestof som den øvrige kongerigske Jord. Man fandt som sagt, at der med Hensyn til al Jord var en Fremgang, som ikke kunde siges at skyldes Opdykning af større Arealer Heide, Mose og Skjer, og hvorved der fremkom det nævnte Overskud af 16 % boniteret Jord til Løst 24. Naar man nu i flere af de af Regjeringen forelagte og af begge Thing vedtagne Forslags-Bestemmelser har nævnt 2 Tdr. Hartkorn som Norm for en Præstegaardsavlings Størrelse, saa forekommer det mig, at da man derved maa have tænkt paa 2 Tdr. Hartkorn, saaledes som dette nu befindes at være paa de bedre Jorder, vilde man i Grunden for-

ringe Præstegaardens Tilliggende derved, at man foretog en ny Bonitering, ved hvilken der ikke toges Hensyn til de Forandringer, der, efter hvad jeg har anført, utvivlsom maa være foregaaet med Hensyn til Jordens Bestaafenhed. Det forekommer mig derfor, at Billighed taler for, at man lægger de 16 % til, som Jorden maa formodes at være bleven bedre siden sidste Matrikulering. Først da vilde man opnaa det, man egentlig har tænkt sig ved Bestemmelsen om de 2 Tdr. Hartkorn. Det er først i den aller sidste Tid, jeg er bleven bekendt med dette Forhold, og deri maa jeg bede det ærede Thing at se en Undskyldningsgrund for, at jeg saa sild er fremkommet med vort Underændringsforslag. Forslaget gaar ud fra, at den Fremgang, som er bleven konstateret med Hensyn til de af mig nævnte c. 10,000 Tdr. Land, maa antages at være almindelig for hele Landet, affet fra den Jord, som paa Matrikuleringens Tid henhælaa i saa Tilstand. I Genhold til det af mig saaledes Anførte har jeg foreslaaet at forandre i Ændringsforslaget under Nr. 15 „144,000 □-Aker“ til „167,000 □-Aker“ og at forandre „50 Kr.“ til „43 Kr.“. Begge disse Tal ere beregnede saa nøje, som det har været muligt. Jeg skal paa det Bedste anbefale dette Underændringsforslag til Betagelse, idet jeg, hvad Lovforslaget angaar, kan henholde mig til, hvad der er blevet anført af min ærede Medforslagsstiller her over for (Oyenbøll). Hvad angaar det af det ærede Udvalg under Nr. 13 stillede Ændringsforslag, har jo et æret Medlem for 9de Kredts (Suel) saa grundig fravaadet det, at jeg ikke nærmere skal komme ind paa det, men jeg tror forøvrigt, at man kan sige det samme imod det Underændringsforslag, han selv har stillet under Nr. 12. Det forekommer mig, at alle de Grunde, som anførte for, at Ændringsforslaget ikke kunde bruges, tale for, at hans eget Forslag heller ikke kan bruges. Jeg skal tillade mig at oplæse et Par Utringer, som det ærede Medlem brugte ved Sagens 2de Behandling. Det ærede Medlem hittede da, at Reglen om 2 Heste og 6 Køer kunde forandres, thi „jagde“ det ærede Medlem, „det er meget vilkaarligt og meget forskjelligt i Landets forskjellige Egne, hvor megen Jord der behøves, for at man kan holde et Par Heste og 6 Køer. Landvæsenet bestander sig nu i en saadan „Overgangstilstand“ at vi nu i Sylland maa se komme til at staldføre, hvor vi nu græssføre, og hvor det sker vil man kunne komme til at holde flere Køer pr. Lønde Land.“ Nu skjønner jeg ikke, om man behøver at tilføje mere for at godtgøre, at man ikke kan udtrykke i nogen almindelig Regel, hvorledes Landbruget er, eller betegne nogen Driftsmaade som almindelig for Landet, naar man er i en „Overgangstilstand“, saaledes som det ærede Medlem selv har sagt det. Dette være iøvrigt sagt uden Forklæmelse for det ærede Medlems Kundskaber i Landvæsenet; thi jeg tror, at ligesaa lidt nogen